

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

För en skola som omfamnar konsten

Österlund, Mia

Published in:

Arena : medlemsblad för Svenska modersmåsläraryöreningen i Finland r.f

Published: 01/01/2022

Document Version

Accepted author manuscript

Document License

Publisher rights policy

[Link to publication](#)

Please cite the original version:

Österlund, M. (2022). För en skola som omfamnar konsten. *Arena : medlemsblad för Svenska modersmåsläraryöreningen i Finland r.f.* (1), 2. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2022122072711>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

För en skola som omfamnar konsten

”Konst kan vara vad som helst, det finns inga gränser”. Det sa min 5-åring då jag efter arbetsdagen hämtade honom i parken för många år sedan. Repliken, som liksom kramar ihop en konstsyn eller en estetik, har stannat kvar hos mej och jag återkommer ofta till den. Dels för att den pekar ut att en universitetsforskare och ett dagisbarn visst kan ha lika stora tankar i sitt huvud en helt vanlig dagisdag och arbetsdag. Dels för att det var så träffande sagt att det ännu tilltalar mej.

Nu är det ju inte så att jag har ett särdeles överbegåvat barn, men nog ett barn som öppnar sig mot möjligheten till konst och till skapande. För det har han fått med sig hemifrån, att konst, det är något som ger och gör och som en gärna tar del av. Sin fiffiga replik hade han plockat upp på en konstvandring för barn i Wäinö Aaltonen Muséets regi som dagis ordnat samma dag. Det blev en murbräcka som öppnade ögat för konst, en knagge att hänga tankar om konsten på. För konst kan vara konstig, prövande, utmanande, rasande rolig och drabbande. Den är i sin mångsidighet, de otal konstgrenar och nya avknoppningar som ständigt dyker upp, ett utmärkt sätt att se på och pröva världen. Inte bara för konstpedagogen, inklusive modersmåsläraren, utan för oss alla, i livet.

”Konst ska krasa mellan tänderna” är ett annat favoritcitatt jag återkommer till. Det känner de flesta igen som Lennart Hellsings i hans fina lilla pamflett *Tankar om barnlitteraturen* (1963), en bok som står sig bra än idag. I mitt jobb på universitetet arbetar jag ofta med estetik, exempelvis med barnlitteraturens eller bilderbokens estetik. Vad menar jag då med estetik?

Termen estetik, av grekiskans *aisthesis*, betyder förnimmelse, särskilt av det sköna. Spänningen i hur just våra sinnesförmimmelser och vår varseblivning flätas samman med det sköna är riktningsgivande. Och det sköna är ju ett annat ord för konsten. Det betyder alls inte att det är något som känns skönt. Tvärtom kan konst vara stötande och störande, rubba våra cirklar, picka hål på bubblorna. Begreppet estetik har dessutom olika betydelser på olika områden som konst, filosofi, litteratur. Precis som konst kan vara vad som helst, kan också estetiken gälla väldigt olika fenomen. Det kan röra sig om frågor kring konstskapande och kreativitet. Om ett konstverks natur. Om erfarenheter av konst, konstupplevelser. Det rör sig om att förklara vad konsten är och vad den gör. Och kring detta finns ett myller av teorier och tankar. Definitioner av konst, kategorier av konst, teorier om konst – hur konsten har att göra med verkligheten och vad vi gör med konsten, enskilt och tillsammans, i nuet och över långa tidsavstånd.

Att befatta sig med estetiken kan betyda att undersöka och uppleva världen genom andra format än de språkburna, som ofta sägs forma våra tankar. I konsten handlar det om att använda hela sitt känslö- och sinnesregister i brottningen med vad vi är, och hur vi är. Ett uppskattat och högt värderat

konstverk utmärks ofta av originalitet, nytänkande, det som överraskar. Vilket gensvar konstverket får beror i sin tur på vårt behov av psykisk stimulans, vår läggning, konstvana och kulturella bakgrund. Skolan, men också i hög grad hemmet, är den arena som bygger elevens estetiska kompetenser. Förtrogenheten eller nyfikenheten inför olika konstarter, kulturell aktivism, eget kreativt utlopp, allt spelar in. Som tur är finns konstklubbar, nätgemenskaper, kompisgäng som kan kompensera om hemmet och skolan brister. Att skolan envetet måste skapa rejält med svängrum för konsten och det estetiska – i alla ämnen – är ingen bisak. Tvärtom säckar all annan inläring ihop om inte de djupa, komplexa, tilltrasslade och uppfriskande impulser konsten bär och ger integreras. Dansen, dikten, bildkonsten, konceptkonsten – allt kan flytta gränser, inte bara i modersmåslärares klassrum, utan överallt i skolvärlden. Konst kan vara vad som helst, det finns inga gränser – inte heller i det öppna klassrummet som befattar sig med konsten och estetiken, ständigt med sikte på det gränslösa.